

ALGUNES VEGADES ELS DINERS TAMBÉ PODEN ÉSSER ...TICS

ARCADI OLIVERES

President de Justícia i Pau

No podem acceptar la injustícia econòmica

Canviar l'actual model econòmic és imprescindible i urgent alhora. No podem permetre que més de cent mil persones morin diàriament de gana mentre que a la Terra es produeixen aliments sobrants, no podem estar d'acord amb què els poderosos del planeta es neguin a dedicar anualment 50.000 milions de dòlars anuals per a l'eradicació de la fam i n'esmercin en canvi 900.000 en la preparació de la guerra, no podem acceptar que les diferències entre els més rics i els més pobres del món augmentin dia a dia i tampoc podem admetre un sistema productiu que deixarà a les futures generacions amb una part dels recursos esgotats.

Caminar cap a un canvi de model requereix anar-lo configurant mitjançant importants transformacions de l'actual. Aquestes transformacions caldrà situar-les en àmbits tals com el control democràtic i polític de l'economia, l'abandonament de les finances especulatives, la nova estructuració del comerç internacional, la regulació de les companyies transnacionals, la gestació de fórmules cooperatives, les transferències de tecnologia, la condonació del deute extern, la millora de la cooperació al desenvolupament, la posada en marxa de sistemes fiscals reequilibradors, les cessions de tecnologia, la llibertat en les migracions, la generalització de sistemes de protecció social i el desarmament complet. Dur a terme aquest catàleg exigirà la implicació de sindicats, d'ONG, i de moviments socials amb esperit crític i complicitats mútues en

el Primer i en el Tercer Món. Però l'èxit de tals iniciatives tan sols serà possible si els ciutadans entenem que cal modificar de ple el nostre comportament com a consumidors i com a inversors que som, sens dubte els dos espais de l'activitat econòmica on la nostra força és major.

De la qual les finances en són un element

Deixant de banda les importants facetes del consum responsable i del comerç just, propostes que s'han tractat sovint en els darrers anys, seria bo de parlar ara de les finances ètiques que resulten especialment atractives en un sistema que ha fet del diner un objectiu de guany en si mateix i no pas un instrument catalitzador de l'activitat econòmica.

Resulta evident que no ens poden agradar una banca que obté substanciosos beneficis sense assumir els riscos que d'acord amb l'ètica capitalista els justificarien, ni tampoc una banca amb sospitoses inversions internacionals lligades sovint amb l'explotació laboral, la fabricació d'armament, el blanqueig de diners i els paradisos fiscals, ni tampoc una banca que no presta diners a qui, respon sense garanties materials però amb el seu treball productiu. Tampoc ens poden agradar unes caixes d'estalvi que renunciant de vegades als seus criteris socials fundacionals han reduït les seves tasques socials a canvi d'adquisicions empresarials i d'actuacions de prestigi polític. I evidentment tampoc ens pot agradar una borsa que en lloc d'intermediar entre l'estalviador i l'inversor genera productes artificials, ajuda a abandonar els sistemes

públics de pensions i promou accions especulatives destinades a enriquir i a empobrir de sobte als que juguen amb les bombolles financeres.

Però en les finances també hi ha opcions ètiques

Actualment però tenim algunes opcions per tal que els nostres diners no esdevinguin partícips d'aquestes maneres de procedir i no ens facin caure en la contradicció entre el nostre discurs de justícia i la nostra pràctica financera. Al marge d'iniciatives preses per petites comunitats i de cooperatives de crèdit de llarga tradició, podem parlar de tres elements significatius en les finances alternatives: els fons d'inversió ètics, el microcrèdit i la banca ètica.

Els fons d'inversió ètics adquireixen valors borsaris no tan sols en funció de la rendibilitat, que lògicament no podrà ésser excessiva ja que sinó es tractaria d'usura, sinó també d'acord amb determinats criteris que han de reunir les empreses les accions de les quals es compren. La quantitat de criteris és molt àmplia i l'empresa britànica *Eiris* d'assessorament d'inversions ètiques n'ha arribat a catalogar més de cent cinquanta. Tanmateix uns pocs haurien d'ésser – malauradament en algunes ocasions no ho són – de compliment obligatori. En podem distingir de negatius: no intervenir en el negoci de les armes, de les drogues i de la producció nuclear, no participar directament o indirectament en l'explotació laboral infantil, no discriminar a la dona en el treball, no esmerçar recursos no renovables, no contaminar etc. i també de positius: salaris adequats, compliment de les obligacions socials i fiscals, diàleg amb els sindicats, seguretat en el treball, etc.

El microcrèdit està pensat sobretot per facilitar la creació d'empreses molt petites i iniciatives d'autoocupació, impulsades per persones emprenedores però sense capacitat financera ni facilitat per a obtenir avals. Aquest tipus de crèdit pot provenir de fons públics, de ONGD, de cooperatives, d'obres socials de les caixes, de sindicats, etc. I es pot oferir sense interessos, amb

interessos tous – per sota dels del mercat – o amb interessos de mercat.

La banca ètica no vol ésser únicament un producte financer que pertany a una entitat convencional sinó que tota ella vol tenir el caràcter d'empresa alternativa. Els seus accionistes se solen trobar en determinats grups socialment actius com és el cas de les cooperatives, els sindicats, les ONG, les congregacions religioses, els professionals conscients, etc. Els que hi dipositen diners, és a dir, els que realitzen operacions de passiu, solen ésser aquelles persones que recerquen la coherència a la que ens hem referit abans i procuren traslladar el seu estalvi cap a inversions amb finalitats socials. Els administradors han d'ésser lògicament gent de l'ofici amb pràctiques ben apreses que garanteixin la solvència de la institució i la continuïtat de l'activitat. Els receptors de crèdit, és a dir, els que realitzen operacions d'actiu, són aquells que pretenen tirar endavant un projecte productiu d'utilitat i contingut social i mediambiental.

D'aquestes tres opcions financeres encara n'hi ha poques a casa nostra, però els processos que ja es troben en marxa i l'efervescència que es viu en aquests moments fan pensar en una propera consolidació d'algunes entitats especialitzades. El *Fons Ètic FIM* promogut per *Intermón-Oxfam*, els microcrèdits concedits per *Acció Solidària Contra l'Atur*, *FIDEM* i la *Fundació Un Sol Món*, les experiències de *Coop 57* i *Oikocrèdit*, i el projecte endegat per *FETS* representen alguns exemples del que es mou a Catalunya en aquest àmbit. El mateix podríem dir d'*Enclau* al País Valencià, de *Trust* a Madrid, de la *Caixa de Pollença*, de la Comunidad Solidaria de Loja, de diverses iniciatives cooperatives a Euskadi i de moltes altres que probablement se'ns escapen d'arreu de l'estat.

Sembla doncs que en aquesta ocasió se'ns permet afegir l'optimisme a l'esperança. No es tracta tan sols de denunciar la perversió d'una gran part de les finances actuals sinó d'oferir-ne alternatives viables. El seu creixement és la nostra responsabilitat.